

7. Лузан П. Г. Наукові основи організації педагогічного процесу в аграрному вищому навчальному закладі: монографія. Київ: Міленіум, 2015. 330 с.
 8. Лузан П. Г., Сопівник І. В., Виговська С. В. Методологія та організації науково-педагогічних досліджень: Підручник. Київ: ЦП «Компринт», 2016. 491 с.
 9. Мартиненко С. Педагогічне моделювання освітнього середовища університету в умовах євроінтеграції. *Освітній простір України*. 2018. № 14. С. 22–30. DOI: 10.15330/esu.14.22-3022.

REFERENCES

1. Vitvytska, S. S. (2019). Modelyuvannya yak metod systemnoho doslidzhennya ta proektuvannya osvitnoho prostoru u vyshchomu navchal'nomu zakladi [Modeling as a method of system research and design of the educational space in a higher education institution]. In S. S. Vitvytska (Ed.), *Modelyuvannya profesiynoyi pidhotovky fakhivtsiv v umovakh yevrointehratsiynykh protsesiv*. Zhytomyr: Vydavnytstvo O. O. Yevenok. 304 s. [in Ukrainian]
 2. Honcharenko, S. U. (2010). Pedahohichni doslidzhennya. Metodolohichni porady molodym naukovtsyam [Pedagogical research. Methodological advice for young scholars]. Kyiv-Vinnitsia: TOV firma «Planer». 308 s. [in Ukrainian]
 3. Dubaseniuk, O., Vozniuk, O., & Uminska, O. (2024). Modelyuvannya protsesu formuvannya i rozvytku pedahohichnoyi maysternosti vchytelya [Modeling the process of formation and development of teachers' pedagogical mastery]. *Visnyk Zhytomyr's'koho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedahohichni nauky*. 1(116). S. 6–19. DOI: [https://doi.org/10.35433/pedagogy.1\(116\).2024.1](https://doi.org/10.35433/pedagogy.1(116).2024.1) [in Ukrainian]
 4. Ishutina, O., & Shapovalova, Ye. (2018). Pedahohichne modelyuvannya yak zasib formuvannya metodychnoyi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya [Pedagogical modeling as a means of forming methodological competence of future teachers]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty*. №7. S. 87–96. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.7.2018.140601> [in Ukrainian]
 5. Kondratenko, T. V. (2019). Formuvannya ekonomichnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv tekhnolohiy u protsesi fakhovoyi pidhotovky [Formation of economic competence of future technology teachers in the process of professional training] (PhD dissertation). Hlukhiv. 342 s. [in Ukrainian]

6. Lodatko, Ye. O. (2022). Pedahohichne modelyuvannya [Pedagogical modeling]. Ternopil: Navchal'na knyha – Bohdan. 206 s. [in Ukrainian]
 7. Luzan, P. H. (2015). Naukovi osnovy orhanizatsiyi pedahohichnoho protsesu v ahraromu vyshchomu navchal'nomu zakladi [Scientific foundations of organizing the pedagogical process in an agricultural higher education institution]. Kyiv: Milenium. 330 s. [in Ukrainian]
 8. Luzan, P. H., Sopivnyk, I. V., & Vyhovska, S. V. (2016). Metodolohiya ta orhanizatsiya naukovo-pedahohichnykh doslidzhen' [Methodology and organization of scientific and pedagogical research]. Kyiv: TsP «Komprynt». 491 s. [in Ukrainian]
 9. Martynenko, S. (2018). Pedahohichne modelyuvannya osvitn'oho seredovyscha universytetu v umovakh yevrointehratsiyi [Pedagogical modeling of the university educational environment in the context of European integration]. *Osvitniy prostir Ukrainy*. №14. S. 22–30. <https://doi.org/10.15330/esu.14.22-30> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОСТЕЛЬ Володимир – аспірант кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наукові інтереси: формування економічної компетентності бакалаврів з торгівлі у закладах вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOSTEL Volodymyr – Postgraduate Student of the Department of Technological and Vocational Education of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University.

Scientific interests: for the formation of economic competence of bachelors in trade in higher education institutions.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 29.03.2026 р.

УДК 378.147:78+793.3

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-595-599

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

СТРАТАН-АРТИШКОВА Тетяна –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету
 ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1379-8302>
 e-mail: starart05@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНІХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ХОРЕОГРАФІЇ

У статті здійснено аналіз наукових праць з проблеми дослідження. Зазначено, що гуманістична парадигма сучасної освіти висуває нові вимоги до розвитку духовно-творчої особистості, акцентує увагу на формуванні емоційно-почуттєвої культури сприйняття, пізнання-мислення, співпереживання, ціннісно-оцінного ставлення до мистецтва, навколишньої дійсності, самого себе.

Художні орієнтації визначено як стійку систему світоглядних установок особистості, що визначають вибіркове ставлення до мистецьких творів, художньо-естетичних явищ, базуються на потребі у художній красі й гармонії, здатності до самовираження і самореалізації через сприйняття, інтерпретацію, творчість.

Підкреслено, що нагальною є проблема формування художніх орієнтацій майбутніх фахівців музичного мистецтва та хореографії, котра передбачає сформованість духовної потреби здобувачів вищої освіти до сприйняття- інтерпретації художніх образів, їх духовно-практичного осягнення й пізнання, володіння вміннями художньо-діалогового спілкування, способами набуття інтеграційно-інтерпретаційного досвіду.

Розкриття психологічних особливостей творчого процесу дало змогу визначити ефективний метод формування художніх орієнтацій здобувачів вищої освіти – інтегрований метод художньо-творчого проєкту, що передбачає набуття інтеграційно-інтерпретаційного досвіду, залучення майбутніх фахівців до практично-творчої діяльності.

Узагальнено, що створення власного твору, музично-виконавської, хореографічної композиції, констатує сформованість художніх орієнтацій, адекватного художнього сприйняття, здатність до глибокого проникнення у створюваний образ, емпатії,

авторської спроможності як професійно значущої особистісної якості майбутнього вчителя музичного мистецтва та хореографії.

Ключові слова: мистецтво, художні орієнтації, художнє сприйняття, сценічно-виконавська інтерпретація, творчість, майбутній вчитель музичного мистецтва та хореографії.

STRATAN-ARTYSHKOVA Tetiana –
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor, Professor of the Department
of Theory and Methods of Teaching Artistic Disciplines
Berdiansk State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1379-8302>
e-mail: starart05@gmail.com

FORMATION OF ARTISTIC ORIENTATIONS OF A FUTURE TEACHER OF MUSIC AND CHOREOGRAPHY

The article analyzes scientific works on the research problem. It is noted that the humanistic paradigm of modern education puts forward new requirements for the development of a spiritual and creative personality, focuses on the formation of an emotional and sensory culture of perception, cognition and thinking, empathy, appreciative attitude towards art, the surrounding reality, and oneself.

Artistic orientations are defined as a stable system of individual worldviews that determine a selective attitude towards works of art, artistic and aesthetic phenomena, and are based on the need for artistic beauty and harmony, the ability to express oneself and realize oneself through perception, interpretation, and creativity.

It is emphasized that the urgent problem of forming the artistic orientations of future specialists in musical art and choreography is that of forming the spiritual need of higher education students for the perception and interpretation of artistic images, their spiritual and practical comprehension and cognition, mastering the skills of artistic and dialogical communication, and ways of acquiring integration and interpretation experience.

The disclosure of the psychological features of the creative process made it possible to determine an effective method for forming artistic orientations of higher education students – an integrated method of an artistic and creative project, which involves acquiring integration and interpretation experience, involving future specialists in practical and creative activities.

It is generalized that the creation of one's own work, musical-performing, choreographic composition, states the formation of artistic orientations, adequate artistic perception, the ability to deeply penetrate the created image, empathy, and authorial ability as professionally significant personal qualities of a future teacher of musical art and choreography.

Key words: art, artistic orientations, artistic perception, stage and performance interpretation, creativity, future teacher of music and choreography.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Динамічні інтеграційні соціально-економічні процеси вимагають розв'язання завдань, зумовлених об'єктивною потребою суспільства у творчих особистостях, активних суб'єктах соціального середовища, здатних демонструвати високий рівень професійної культури, духовних якостей, визначати способи самовираження, самовдосконалення, саморозвитку. Відтак, перед мистецькою освітою постає важливе завдання – підготовка фахівця-особистості, спроможного забезпечити високу якість професійної діяльності, здатного спрямувати свою життєдіяльність у русло гуманістичного розвитку суспільства і саморозвитку на підґрунті засвоєння загальнолюдських цінностей.

У формуванні і розвитку особистості неоціненого значення набуває мистецтво. Акумулюючи духовно-культурний досвід різних епох, народів, зберігаючи й відтворюючи загальнолюдські цінності в художніх образах, різні види мистецької творчості впливають на свідомість особистості, емоційний стан, опосередковують ставлення особистості до навколишнього світу, самої себе, визначають її неповторність, індивідуальність, самобутність, спонукають до самовираження, саморозвитку, потреби у самовдосконаленні й самотворенні. Відтак, проблема формування художніх орієнтацій майбутніх вчителів музичного мистецтва та хореографії є надзвичайно важливою й значущою, оскільки саме вчителі мистецтва покликані вплинути на внутрішній світ особистості засобами мистецької творчості, відкрити безмежний світ духовних цінностей, створених людством упродовж усього історичного розвитку і становлення, залучити своїх вихованців до пре-

красного й неосяжного світу художньої образності, гармонії й досконалості через сприйняття, інтерпретацію, творчість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У численних педагогічних дослідженнях українських вчених, педагогів-музикантів, зокрема, В. Бутенка, Л. Василевської-Скупої, С. Горбенка, Н. Гуральник, Т. Дорошенко, В. Дряпкі, А. Козир, О. Комаровської, Л. Масол, Н. Мозгальової, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалки, Л. Паньків, О. Ребрової, О. Ростовського, О. Рудницької, Т. Скорик, О. Шевнюк, Г. Шевченко, О. Щолокової та ін. розкривається роль мистецької освіти у розвитку особистості, підкреслюється значення мистецтва, у формуванні внутрішнього світу особистості.

Значущість різних видів музично-творчої, інструментально-виконавської, творчо-комунікативної діяльності у формуванні художнього світогляду, ціннісно-орієнтаційної сфери особистості підкреслюють у своїх дослідженнях Л. Ніколенко, О. Плохотнюк, Ю. Ростовська, Н. Свещинська, М. Тютюнник, В. Царенко, О. Шевцова та ін.

Мета статті – розкрити сутність і значущість проблеми формування художніх орієнтацій у майбутніх вчителів музичного мистецтва та хореографії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гуманістична парадигма сучасної мистецько-педагогічної освіти передбачає збагачення духовного світу особистості засобами мистецтва, формування емоційно-почуттєвої сфери, особистісних, творчо-комунікативних якостей через сприйняття, інтерпретацію, творчість.

Представники різних напрямків науки визначають мистецтво, як:

- художньо-естетичний феномен;
- особливий вид духовно-практичного освоєння дійсності за законами краси;
- творче відображення дійсності в художніх образах, художня творча діяльність;
- форму суспільної свідомості та сфера творчої людської діяльності, що спрямована на осмислення світу й оцінки місця людини в ньому, отримання знання про буття та стосунки людей, що виражає ціннісне та естетичне ставлення до цих явищ і об'єктивується у художніх образах;

- особливий спосіб духовно-практичного освоєння світу крізь призму людських цінностей, життєвих смислів та значень;

- процес духовно-практичного втілення художньої ідеї у чуттєво сприймані художні образи та ін.

Мистецтво – важлива складова художньої культури. Як специфічна форма пізнання та відображення навколишньої дійсності в художніх образах, мистецтво є носієм художніх цінностей. Саме мистецтво, зазначає Г. Падалка, «покликане відтворити цінність буття людини, протистояти руйнаціям технологічного мислення, вузькому підходу до усвідомлення сенсу людського буття з позицій бездушного практицизму і утилітаризму» [5, с. 45].

Художній твір, зауважує О. Рудницька, відображає дійсність і оцінює зображуване, прагнучи виявити його сутність й, у такий спосіб, збагачує тих, хто сприймає, спонукає до ціннісного переживання, яке становить важливий компонент світоглядної позиції [7]. У високохудожніх мистецьких творах, пише Л. Паньків, «знаходять вираження вищі духовні цінності людства: Істина, Добро, Краса». І саме ці цінності, підкреслює авторка, у педагогічному розумінні навчання мистецтва, мають формуватись в учнівської молоді [6, с. 61].

Важливою є теза Л. Масол про те, що мистецькі цінності мають унікальну здатність безпосередньо здійснювати «виховні» впливи через емоційні реакції, асоціативно-образні механізми, емпатію, що залишають ніби непомітні, але глибокі «сліди» на соматичному й ментальному рівні [3, с. 22]. У процесі спілкування з художніми творами, зазначає О. Щолокова, людина не тільки знаходиться під їх впливом, а й сама виступає генератором ціннісного ставлення, надаючи певної забарвленості духовному зв'язку з мистецтвом, визначаючи характер його сприймання та оцінки» [6, с. 61]. У формі такого спілкування «реалізується духовний діалог на рівні художніх культур, художніх епох, художніх образів, виникає потреба в повторному спілкуванні з навколишнім світом через мистецтво, переживанні життя іншої людини зі своїми радощами, тривогами, інтересами, проблемами, відбувається усвідомлення особистістю самої себе як найвищої цінності, здійснюються спонуки до творчого самовираження, саморозвитку й самоформування» [9, с. 1093].

Зрозуміти сутність феномена «художні орієнтації», визначити методи його формування в майбутніх фахівців мистецтва уможливить вияв психологічних механізмів художньої творчості.

Психологи твердять, що художня творчість, – це й досі незвідане, «психологічно таємниче явище», яку супроводжують індивідуально-особистісні характеристики митця, який «бачить світ інакше, розкриває приховану сутність речей, рефлексує явища, яких не помічають інші люди, ... проникає в глибини своєї

душі, щоб відкрити людям свої думки і переживання» [1, с. 26].

Досліджуючи феномен творчості, дослідники визначають її поетапність: виникнення задуму; його розробка; активізація досвіду життєвих вражень; пошуки форм і втілення задуманого твору; реалізація задуму; доопрацювання твору. Така поетапна структура дає змогу відтворити цілісність та багатоплановість художнього процесу, здійснити аналіз його внутрішніх психологічних особливостей.

Складний, інтегрований процес художньої творчості, в якому діалектично взаємодіють інтелектуально-розумові, емоційно-почуттєві реакції, аналітико-синтетична, індивідуально-образна діяльність свідомості, має об'єктивний і суб'єктивний аспекти. Автор розкриває проблеми навколишнього життя, відтворює складні процеси людської психіки, відображує реальне життя у формах самого життя, виражає власні почуття і прагнення.

Використовуючи єдину об'єктивну основу – навколишній світ, життя в усій його складності та багатогранності, пізнаючи об'єктивну реальність, не обмежений у пошуках життєвого матеріалу, вільний у доборі тем майбутнього твору, автор індивідуально планує процес творення, добирає такий тематичний матеріал, що найбільш розкриває його внутрішній світ і світоглядну позицію. У такому творчому процесі реалізується внутрішній ресурс, відбувається народження унікального неповторного художнього образу. Основним джерелом змісту художнього образу як результату олюднення внутрішнього ресурсу особистості-митця, зауважує О. Комаровська, і є його духовна сфера [2, с. 7].

Отже, об'єктивний фактор – це прагнення об'єктивації духу в матерії формування, причому воно набуває характеру мети; суб'єктивний – це здатність суб'єкта (автора) заглиблюватися у сутність явищ та формувати образи їх життєвості як ідеальну реальність у у засобах художньої виразності, вміння досягати адекватності втілення художніх образів, які живуть у свідомості митця, у матеріалі мистецтва, засобах художньої виражальності.

Творчий процес розгортається у формах внутрішньої потреби, котра набуває характеру необхідності та реалізує себе у формі, змісті, досконалих художніх образах. Художньо-формувальні вміння як суб'єктивна здатність – це, з одного боку, розвиток та концентрація у суб'єкті родових духовних якостей: багатой уяви, фантазії, пам'яті, творчого мислення, що дають змогу свідомості формувати цілісні образи, розноансовуючи багатство їх життєвості. З іншого боку, – це уміння досконалим, майстерно, життєво втілювати образи свідомості у матеріалі конкретного виду мистецтва.

Оскільки суб'єктом рухає потреба об'єктивувати творчий дух в художніх образах, вона (потреба) є активною силою, що спонукає вміння та здібності на формування і втілення художнього образу у відповідній формі. Тому, саме творчий дух є тією силою, що стійко утримує потребу формування, визначає змістовність процесу та спонукає волю на втілення художнього задуму в матеріалі мистецтва, тобто організує здатність суб'єкта до художнього творення. Творчий характер формування художнього образу виявляється в постійному поглибленні та вдосконаленні творчого задуму і майстерності його втілення [6].

Духовна потреба суб'єкта – надати чуттєво сприйманого втілення образам, що склалися в уяві, набули виразних форм і внутрішніх зв'язків і постають у пам'яті сповненими життєвої повноти та переконливості. Митець (композитор, хореограф, балетмейстер, художник, поет) бачить їх у найменших деталях. Думки, почуття, уява, пам'ять стійко утримують образи, що заволоділи свідомістю і «вимагають» втілення і відображення себе специфічною мовою певного виду мистецтва, надихають на художнє формування, коригують початком творчого формування, «підказують» способи, внутрішню спрямованість свого ідеального життя в хореографічній композиції, музичній формі, зумовлюють необхідність постійно уточнювати попередній задум згідно з об'єктивною логікою його розвитку і формування як художнього цілого. Автор, зазначає В. Мовчан, звільняється від їх «влади» лише цілком реалізувавши задум у діалектичному зв'язку художньої ідеї та її втілення в образній мові твору [4], використовуючи відповідний комплекс художньо-формувальних знань та вмінь.

Схильність до мотивованої художньо-творчої діяльності зумовлена наявністю індивідуальних здібностей, здатностей і властивостей особистості, котрі розкривають специфіку і зміст цієї діяльності більш повно і глибше, а отже, й особистість автора. Інтерес, захоплення, схильність, що виникли, є потребою самовираження особистості у цій діяльності.

Отже, основною спонукою до творчості є внутрішня потреба митця (композитора, балетмейстера, хореографа) надати реального життя художнім образам, що живуть в уяві та утримуються пам'яттю. Потреба зосереджує на собі, породжує велику творчу наснагу. Тому у формуванні художніх орієнтацій майбутніх вчителів музичного мистецтва та хореографії важливим є закріплення цієї потреби, інтересу, ставлення у найбільш повному, цілісному, художньо-переконливому виявленні. Внутрішня правда художніх образів, що живуть у свідомості митця, дає можливість поглиблювати, вдосконалювати, наповнювати їх новими рисами життєвості, внутрішньої досконалості й завершеності, є джерелом творчої наснаги, спонукає на подальшу творчу діяльність.

Індивідуальний стиль автора виявляється й у процесі творення, й у процесі виконавської інтерпретації, адже митець мислить своїм слухачем, глядачем, аудиторією, які присутні в авторському творчому процесі як мета, для якої створюються твори. Здійснення такої духовної «взаємності», взаємопрагнень до художнього спілкування – це стиль, у якому здійснюється художня комунікація (реальність – творець – твір – виконавець – реципієнт – дійсність), засвідчується особистість автора, що закладена в ритмі, інтонації, гармонії, рухах, жестах, пластиці. Авторський індивідуальний стиль мислення, що забарвлений неповторним, особистісним ставленням до навколишнього світу, спрямований на створення художнього діалогу, співчуття, розуміння й співпереживання.

Підкреслюючи яскраво виражений особистісний аспект, що охоплює мотиваційну, когнітивну, емоційну і діяльну сфери людини по відношенню до мистецтва і художньої творчості, Л. Паньків визначає художні орієнтації «як багатопланове особистісне утворення, що виявляється в системі ставлень

людини до мистецтва та художньої культури в цілому. Формами вираження художніх орієнтацій, зазначає вчена, виступають настанови, переконання, переваги, ідеали та смаки особистості щодо художніх явищ, зокрема образного змісту, стильових та жанрових особливостей мистецьких творів. Художні орієнтації визначають спрямованість художнього пізнання, оцінювання і творення мистецтва» [6, с. 91].

Аналіз наукових праць дає змогу виокремити основні компоненти художніх орієнтацій: мотивація, потреба, логічне мислення-пізнання, емпатійно-емоційна (уява, фантазія, інтуїція), практично-діяльна, рефлексивно-оцінювальна сфери особистості, що детерміновані внутрішнім світом особистості, діалогом із самим собою, актуалізацією художніх цінностей, характеризують інтегративну духовно-практичну діяльність автора.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Формування художніх орієнтацій майбутнього вчителя музичного мистецтва та хореографії ґрунтується на сприйнятті-інтерпретації (від задуму, проєктування художнього образу – до творчої презентації, сценічного виконання, художньо-творчої комунікації з аудиторією, рефлексії), передбачає реалізацію здібностей, обдаровань, можливостей, вольових якостей, сутнісних сил у власній творчості.

Залучення здобувачів вищої освіти до власного творення, зокрема, музичних творів, хореографічних композицій, художньо-творчих проєктів сприяє формуванню художніх орієнтацій, стимулює творчу активність, породжує стійку потребу самовираження, формує авторську спроможність як професійно значущу особистісну якість фахівців мистецтва, приводить до перетворення особистості на суб'єкта власного життя і професії.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навчальний посібник. К. 2012. 256 с.
2. Комаровська О. А. Мистецька освіта: передчуття змін та готовність учителя до них. Мистецтво та освіта. № 3. 2017. С. 11–15.
3. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика. К. 2006. 432 с.
4. Мовчан В. С. Естетика. Навч. посіб. К. 2011. 527 с.
5. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. К. 2008. 274 с.
6. Паньків Л. І. Формування художніх орієнтацій старшокласників у процесі музично-театральної діяльності: теорія, методологія, методика: Монографія / за наук. ред. О. П. Щолокової. Київ. 2020. 377 с.
7. Рудницька, О. П. Педагогіка загальна та мистецька: навч. посібник. Тернопіль. 2005. 360 с.
8. Стратан-Артишкова Т. Б. Особливості творчо виконавської підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва. *Наука і техніка сьогодні*. Серія «Педагогіка». 2023. № 7(21) 2023. С. 476–484.
9. Шевцова О. Б. Художня інтерпретація у розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Актуальні питання у сучасній науці*. Серія «Педагогіка». 2024. № 11(29) 2024. С. 1391. С. 1088–1096.

REFERENCES

1. Bekh, I. D. (2012). *Osobystist' u prostori dukhovnoho rozvytku : navchal'nyu posibnyk* [Personality in the Space of Spiritual Development: A Textbook]. K. 2012. 256 s. [in Ukrainian]

2. Komarovs'ka, O. A. (2017). Mystets'ka osvita: peredchuttya zmin ta hotovnist' uchytelya do nykh [Art education: anticipating changes and the teacher's readiness for them]. *Mystetstvo ta osvita*. Kyiv. № 3. S. 11–15. [in Ukrainian]

3. Masol, L. M. (2006). Zahal'na mystets'ka osvita: teoriya i praktyka [General art education: theory and practice]. K. 432 s. [in Ukrainian]

4. Movchan, V. S. (2011). Estetyka. Navch. Posib [Aesthetics. Textbook]. K. 527 s. [in Ukrainian]

5. Padalka, H. M. (2008). Pedahohika mystetstva : teoriya i metodyka mystets'kykh dystsyplin [Art pedagogy: theory and methodology of artistic disciplines]. K. : Osvita Ukrayiny. 274 s. [in Ukrainian]

6. Pan'kiv, L. I. (2020). Formuvannya khudozhnikh oriyentatsiy starshoklasnykiv u protsesi muzychno-teatral'noyi diyal'nosti: teoriya, metodolohiya, metodyka: Monohrafiya [Formation of artistic orientations of high school students in the process of musical and theatrical activity: theory, methodology, techniques: Monograph]. Kyiv. 377 s. [in Ukrainian]

7. Rudnyts'ka, O. P. (2005). Pedahohika zahal'na ta mystets'ka [General and artistic pedagogy]. Ternopil': Navchal'na knyha – Bohdan. 360 s. [in Ukrainian]

8. Stratan-Artyshkova, T. B. (2023). Osoblyvosti tvorchovykonavs'koyi pidhotovky maybutn'oho vykladacha muzychnoho mystetstva [Peculiarities of creative and performing

training of the future music teacher]. *Nauka i tekhnika s'ohodni. Seriya «Pedahohika»*. 7(21). S. 476–484. [in Ukrainian]

9. Shevtsova, O.B. (2024). Khudozhnya interpretatsiya u rozvytku tvorchoho potentsialu maybutn'oho vchytelya muzychnoho mystetstva [Artistic interpretation in the development of the creative potential of a future music teacher]. *Aktual'ni pytannya u suchasny nauki. Seriya «Pedahohika»: zhurnal*. № 11(29) 2024. S. 1391. S. 1088–1096. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СТРАТАН-АРТИШКОВА Тетяна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: творчо-виконавська підготовка майбутнього викладача музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

STRATAN-ARTYSHKOVA Tetiana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Theory and Methods of Teaching Artistic Disciplines, Berdyansk State Pedagogical University.

Scientific interests: creative and performing training of a future teacher of music.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 29.03.2026 р.

УДК 37.091.313:[004+5/.7]:81'243(045)
DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-599-602

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

КОМАР Ольга –

старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації
Уманського національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5724-3554>
e-mail: olgakomar1711@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ (CLIL) У КОНТЕКСТІ STEAM-ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Важливість якісного викладання іноземної мови для здобувачів освіти немовних спеціальностей залишається високою в сучасному світі, оскільки вільне володіння нею істотно підвищує конкурентоспроможність фахівців будь-якого профілю. Значна увага приділяється вибору освітніх методик, які сприятимуть успішному опануванню іноземної мови студентами.

Ця стаття присвячена дослідженню педагогічних умов та особливостей застосування технології інтегрованого предметно-мовного навчання (CLIL). Ця методика дозволяє вдосконалити мовну підготовку студентів шляхом поєднання іноземної мови з профільними (STEAM) дисциплінами. У дослідженні розкрито зміст та надано основні характеристики методики CLIL, а також описано практичний досвід її реалізації для студентів у контексті STEAM-освіти в навчальних закладах.

Підкреслюється, що на технічних спеціальностях іноземна мова все частіше розглядається не як самостійна мета мовної підготовки, а як інструмент для здобуття професійно значущих знань та навичок. Обґрунтовано важливість, актуальність та ефективність використання інтегрованого предметно-мовного навчання (CLIL).

Встановлено, що методика CLIL є дієвою завдяки поєднанню фахової та мовної підготовки, оскільки вона інтегрує методи викладання дисципліни з процесом опанування мови. Таким чином, реалізуються принципи вивчення навчального предмета через іноземну мову та освоєння мови через фахову дисципліну. Це суттєво підвищує мотивацію студентів, адже вони усвідомлюють, що досягають подвійних освітніх цілей в межах одного навчального курсу. Описано ключові напрями роботи викладача щодо формування знань професійної англійської мови у майбутніх спеціалістів технічних спеціальностей.

Результати дослідження показали, що головними перевагами інтегрованого предметно-мовного навчання є підвищення зацікавленості студентів у вивченні профільних дисциплін іноземною мовою та покращення їхніх навичок володіння іноземною мовою. Крім цього, методика CLIL може бути інструментом для розвитку навичок міжкультурної комунікації та самостійного отримання знань.

Ключові слова: технологія, предметно-мовне інтегроване навчання, Steam-освіта, професійна освіта, іноземна мова.

КОМАР Ольга –

Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages and Intercultural Communication
Uman National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5724-3554>
e-mail: olgakomar1711@gmail.com